

УДК 930.2:271.4-726.25(477.85-25)"18"І.Величко
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2020.02.435>

СВЯЩЕННИК ІВАН ВЕЛИЧКО (1836—1889): ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ, РЕЛІГІЙНА ТА ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Юрій НЕСТЕРУК

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2043-0852>

доктор біології

e-mail: yuri.nesteruk@gmail.com

Назарій НЕСТЕРУК

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5402-9058>

студент 4 курсу,

Львівський національний університет

імені Івана Франка,

історичний факультет,

вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна,

e-mail: nazariynesteruk@gmail.com

У статті вперше в історіографії проаналізований життєвий шлях, душпастирська, громадська та викладацька діяльність відомого у свій час та незаслужено забутого діяча Української Греко-Католицької Церкви крилошанина, каноніка о. Івана (Йоанна) Величка (1836—1889).

Актуальність статті полягає у потребі дослідження життєвого шляху та діяльності раніше маловідомого в історіографії о. Івана Величка. *Метою дослідження* є життєвий шлях, душпастирська та громадська діяльність о. Івана Величка — борця за самоутвердження УГКЦ. *Предметом дослідження* є постать о. Івана Величка.

Джерельною базою праці стали фонди Центрального державного історичного архіву України у м. Львові, збори Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника (відділи рукописів, періодичних видань ім. Мар'яна та Іванни Коців, українські, рідкісні книги, мистецтва) та Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка (основний книжковий фонд і відділ рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка).

На основі фактичного матеріалу, знайденого в бібліотеках та архівах Львова, автори *доходять висновку* про високий рівень духовності і патріотизму о. Івана Величка, його безкорисливе служіння Українській Греко-Католицькій Церкві, громаді Львова та українському народові.

Ключові слова: о. Іван Величко, шематизми, Українська Греко-Католицька Церква, Львівська архикафедра св. Юрія.

Yuriy Nesteruk

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2043-0852>

Doctor of Biology,

e-mail: yuri.nesteruk@gmail.com

Nazariy Nesteruk

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5402-9058>

4th year student, named after Ivan Franko

Lviv National University, Faculty of History

Universytets'ka str., 1

Lviv, 79000, Ukraine

e-mail: nazariynesteruk@gmail.com

PRIEST IVAN VELYCHKO (1836—1889):
THE WAY OF LIFE, RELIGIOUS
AND SOCIAL ACTIVITY

For the first time in the historiography was analyzed the life, pastoral, public and teaching activities of the well-known and undeservedly forgotten figure of the Greek Catholic Church, the canon Pr. Ivan (Johan) Velychko (1836—1889).

The subject of the study is the figure of Pr. Ivan Velychko, one of the most prominent figures of the Greek Catholic Church, a faithful supporter of the Ukrainian Church and the Ukrainian community of Lviv.

The purpose of the study is to show his life path, pastoral and social activities, publications of Pr. Ivan Velychko as a fighter for the self-affirmation of the Greek Catholic Church, various activities for serving the Church in the second half of the XIX cent., when Western Ukrainian lands were under Austrian domination, in the face of violent confrontation with other religious denominations in Galicia.

The relevance of the article lies in supplementation the history of the Greek Catholic Church and Galicia in the second half of the XIX cent.

The sources of this historical research were the collections of the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv, the collections of Vasyl Stefanyk Lviv National Scientific Library of Ukraine and Scientific Libraries of Ivan Franko Lviv National University.

If one traces the biography of Pr. Ivan Velychko from 1865 until his death in 1889, he is striking in his rapid career growth, which, however, has many obstacles, primarily due to his fundamentally pro-Ukrainian position and intransigence.

He was the preacher and the first preacher of the Lviv Archicathedral of St. Yuri, Assistant Counselor, Counselor and Referee of the Metropolitan Consistory, since 1879 — Canon of the Greek Catholic Church. In 1886 Pr. Ivan Velychko was elevated to the rank of scholastic of the Metropolitan Kaputula in Lviv, and in 1888 — the Roman Pralat. In 1888, Ivan Velychko received from the Pope Leo XIII the cross «Pro Ecclesia et Pontifice» (for services to the Church and the Pope) and the title «Senator Romanus et Praelatus domesticus Suae Sanctitatis».

Fr. Ivan Velychko published two books of his sermons which he preached at St. George's Archcathedral in Lviv.

Based on the analysis of his activities, the testimonies of his contemporaries, we can conclude that in the mid-second half of the XIX cent., when the Greek Catholic Church led a fierce ideological struggle with other Christian Churches.

Keywords: Priest Ivan Velychko, schematismus, Greek Catholic Church, Lviv Archicathedral Church of St. Yuri.

Вступ. [В особі о. Івана Величка] «церковь руска тратить одного достойника и трудолюбивого члена, а галицка Русь вѣрного сына, що все заховавъ для неї любовь і щире серце та нѣколи не зѣйшовъ зъ дороги патріотизму для личнихъ користей.

Був се сильний, правий и чесний характер» (Із некролога, опублікованого в календарі Товариства «Просвіта» на рік 1890) [1, с. 48]. Ця цитата невідомого автора з некролога, що був опублікований 1889 р. після смерті о. І. Величка у календарі Товариства «Просвіта», дуже влучно охарактеризовує постать цієї людини як не лише церковного, але й громадського діяча та великого патріота України та українського народу.

В історії України залишається ще багато постатей, які у свій час вважалися відомими й шанованими особами і внесли великий вклад в хід історичного процесу, однак після смерті були швидко забутими й не згадувалися історіографами протягом тривалого часу. Значну лепту для цього внесла радянська ідеологія, яка перекреслювала здобутки дорадянського періоду української історії.

Предметом нашого дослідження є неординарна особистість — крилошанин, канонік Української Греко-Католицької Церкви о. Іван (Йоанн) Величко, який, до того ж, був рідним братом прапрадіда Юрія Нестерука. У 2019 р. минуло 130 років від часу його смерті.

Рід Величків був серед родів, які у той час вважали шляхетського походження. Невідомо, чи о. І. Величко себе таким вважав, але в некролозі, опубліко-

ваному в церковній газеті «Душпастир» за 1889 р., у заголовку написано «Іван Сирокомля Величко».

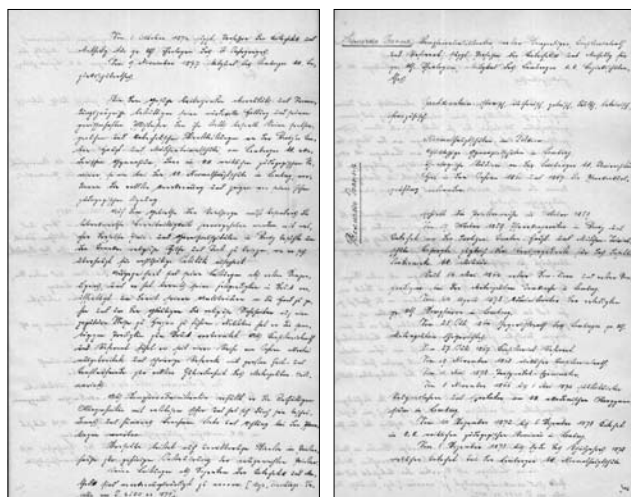
Спроби знайти поховання о. І. Величка в нашій родині розпочалися біля 40 років тому. Після тривалих пошуків нам вдалося опрацювати праці Галини Матвієнко [2, с. 108] та польського дослідника Юзефа Волчанського (Józef Wołczański) [3, с. 352, 353]. Завдяки цій інформації вдалося знайти місце спочинку о. Івана Величка, а саме в гробівці капітули УГКЦ на Личаківському кладовищі у Львові (поле № 6).

Джерельною базою¹ для написання статті став збір інформації про життєвий шлях, церковну та громадську діяльність о. Івана Величка був проведений у фондах Центрального державного історичного архіву України у Львові (далі — ЦДІАУ у Львові), Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника (відділи рукописів, періодичних видань ім. Мар'яна та Іванни Коців, україніки, рідкісної книги і мистецтв) — (далі — ЛННБУ ім. В. Стефаника) та Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка (далі — НБ ЛНУ) — основний книжковий фонд, відділ рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка.

Серед архівних документів, які вдалося виявити, особливо цікавим є рукописний документ — характеристика², написана в 1879 р., яка зберігається у відділі рукописів ЛННБУ ім. В. Стефаника [4, с. 3, 3зв] (іл. 1).

¹ Автори висловлюють вдячність усім, хто допомагав під час збору інформації до цієї статті, зокрема директорів НБ ЛНУ імені Івана Франка д-ру Василю Кметю та працівникам відділу рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка цієї бібліотеки, директорів Львівської обласної публічної бібліотеки Іванові Сварнику, завідувачу відділу рукописів ЛННБУ ім. В. Стефаника д-р Мирославі Дядюк і працівникам цього відділу, працівникам відділів україніки, періодичних видань ім. Мар'яна та Іванни Коців, рідкісної книги і відділу мистецтва цієї бібліотеки; працівникам ЦДІАУ у Львові, нашому другові зі Свято-Успенської Універсальної Лаври Студійського уставу, монахові Леонтію (в миру — Вірослав Вижшта), пані д-р Ользі Залецькій (м. Львів).

² Характеристика о. І. Величка написана відміною — курсивом — німецького готичного шрифту, який німецькі дослідники називають Schwabacher (українською мовою цей термін не має відповідника) і тому були певні труднощі, щоб перечитати цей рукопис. Після тривалих пошуків наш колега — монах Леонтій (в миру — Вірослав Вижшта) познайомив нас із доктором біології панею Ольгою

Іл. 1. Характеристика о. І. Величка, написана німецькою мовою (Із фонду ЛННБУ ім. В. Стефаника, відділ рукописів. Ф. 167 — Левицькі, оп. II, спр. 483, п. 21, с. 3)

а

б

Іл. 2. а — Група семінаристів і викладачів Генеральної духовної семінарії у Львові; Іван Величко (згідно переліку осіб, що є на звороті) — у другому ряду зверху, п'ятий справа (Із фонду Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБУ ім. В. Стефаника). б — Іван Величко. Із фото групи семінаристів і викладачів Генеральної духовної семінарії у Львові (Із фонду Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБУ ім. В. Стефаника)

Нам вдалося знайти групове фото семінаристів і викладачів Генеральної духовної семінарії у Львові, де є Іван Величко. Цей документ зберігається у відділі мистецтва ЛННБУ (іл. 2).

Основна частина.

1. Біографія і церковна діяльність

О. Іван Величко народився 1836 року³ в с. Угринів тодішнього Сокальського повіту (тепер — Со-

Залецькою (м. Львів), який вдалося розпізнати і перекласти цей текст, за що висловлюємо монахові Леонтію та пані Ользі Залецькій щиру вдячність.

³ У 50-х рр. XIX ст., в часи навчання о. І. Величка в семінарії, у шематизмах помилково вказували рік його на-

Іл. 3. Церква св. Миколая Чудотворця з Угринова (побудована 1759 р.)⁴, де парохом був о. Яків Величко (1801—1867) — батько о. Івана Величка й де, очевидно, хрестили Івана Величка. Фото проф. Януша Ґудовські (Варшава), 2018 р.

Іл. 4. Будинок, в якому була Генеральна духовна семінарія у Львові, яка значилася за адресою вул. Коперника, № 36, тепер географічний факультет ЛНУ ім. Івана Франка, сучасна локація якого — вул. Дорошенка, № 41. Фото Ю. Нестерука, 2018 р.

кальський район Львівської області) в родині місцевого пароха села Угринів (іл. 3) з філіалом у Нісмичах, о. Якова Величка (1801—1867) та Анни з Трильовських (1810—1894). Після закінчення сільської школи навчався в нормальній школі в Жовкві (чотирикласній, знаходилася в приміщенні при костелі о. Домінікан) та восьмикласній гімназії у Львові [4, с. 3, 3зв; 5, с. 276].

родження 1835-й. Можливо він дописав собі один рік, щоб екстерном вступити до нормальної школи в Жовкві чи восьмикласної гімназії у Львові.

⁴ У 1903—1904 рр. церква в Угринові була розібрана і перенесена до Тарношина біля Томашова (на території

Іл. 5. Приміщення географічного факультету ЛНУ ім. Івана Франка, в минулому — Генеральна духовна семінарія у Львові. Фото Ю. Нестерука, 2019 р.

Іл. 6. Церква Різдва Пресвятої Богородиці у Бродях на поштівці поч. XX ст. [8]

Польщі), від 1997 р. знаходиться на території скансену в Любліні «Muzeum wsi Lubelskiej».

За даними шематизмів Львівської архієпархії (1855—1858) [6] о. Іван Величко у 1855—1858 рр. був слухачем Генеральної духовної семінарії у Львові, яка знаходилася на вул. Коперника, № 36 (іл. 4, 5).

Проте у його характеристиці [4, с. 3, 3зв] також вказується, що він навчався і на теологічному факультеті Львівського університету, який у той час називався «Університет імені Франца Йосифа II у Львові». Цілком можливо, що будучи семінаристом, він відвідував також лекції і в університеті, що в той час було дозволено.

У жовтні 1859 р. І. Величко висвячений на священника [4, с. 3, 3зв], у Шематизмі за цей рік він значиться як «Clerus Junior, Domus presbyteralis Alumni ordinati» (молодий клірик, вихованець дому пресвітеріального (1859) [6, р. 191].

У 1860 р. о. І. Величко був скерований на парафію Різдва Пресвятої Богородиці в Бродях (іл. 6). Про цей період його біографії мало згадують. У Бродях отець Іван почав працювати від 17 жовтня 1859 р. Будучи парафіяльним адміністратором і катехитом тамтешньої Тринітарної хлопчачої вищої і дівчачої школи, одночасно виконував обов'язки душпастиря для дислокованих там військових [4, с. 3, 3зв].

На цій посаді о. І. Величко, за даними шематизмів, значиться в 1860—1864 рр. [6; 7, р. 150].

Отець І. Величко одружився перед висвяченням, тобто, найпізніше у 1859 р. Невідомо, хто була його дружина, але вона померла у 1861 р. [7, р. 467]. Проте, що в них були діти, відомостей немає.

Від 14 травня 1864 р. отець Іван почав своє служіння у Львівській архикафедрі святого Юра. У Шематизмі 1865 р. о. І. Величко вже значиться як сотрудник митрополичого кафедрального храму Української Греко-Католицької Церкви у Львові [6, р. 12, 14, 16] (іл. 7), де він прослужив 25 років.

Якщо прослідкувати біографію о. І. Величка від 1864 р. і до його смерті у 1889 р., то кидається у вічі стрімкий кар'єрний ріст, в якому, проте, було багато перешкод, насамперед через його принципово проукраїнську позицію й неуповноваженість, вміння відкидати спокуси, які йому пропонувала Римо-Католицька Церква. Зокрема, це було пов'язано з відмовою викладати катехизм у львівських школах та гімназіях польською мовою. Саме це основною причиною того, що о. І. Величку тривалий час від-

мовляли у титулі крилошанина, про що зазначали у кількох некрологах.

За даними шематизмів (1865—1889 рр.) [6 (1865—1868, 1871, 1872, 1874—1881, 1886; 9 (1882—1885, 1887—1889) та рукописного документа — характеристики [4, с. 3, 3зв] від 1865 р. о. І. Величко був допоміжним радником, у 1865—1867 рр. — проповідником, у 1868—1874 рр. — першим проповідником архикатедрального храму, у 1865—1869 рр. він паралельно виконував обов'язки секретаря Митрополичої канцелярії, від 1867 р. — референтом, а від 1868 р. — дійсним радником та референтом Митрополичої консисторії. Окрім цього, від 25 липня 1864 р. о. І. Величко був радником, а від 1884 р. — головою Церковного суду в справах шлюбу.

Від 1867 р. о. І. Величко був секретарем фонду допомоги вдовам і дітям покійних священників, а наприкінці 1884 р. Митрополича консисторія передала отцю Івану проект статуту подібного Товариства допомоги для дяків Галичини, призначивши його головою Дяківського комітету, в обов'язки якого входили виплати пенсій дякам, які втратили працездатність, а також вдовам і дітям дяків, що вже померли [10, с. 31].

У ЦДІАУ у Львові про діяльність канцелярії Митрополичої греко-католицької консисторії у Львові збереглося небагато матеріалів. Нам вдалося виявити кілька документів, датованих 1868 р. Зокрема збережена переписка канцелярії з Галицьким намісництвом і деканатами про дозвіл на шлюб для осіб, які не мають метрики, про виділення коштів на оплату книг і закупівлю канцелярського приладдя та ін. документи [11, с. 7—13]. На багатьох з документів стоїть підпис о. І. Величка (іл. 8).

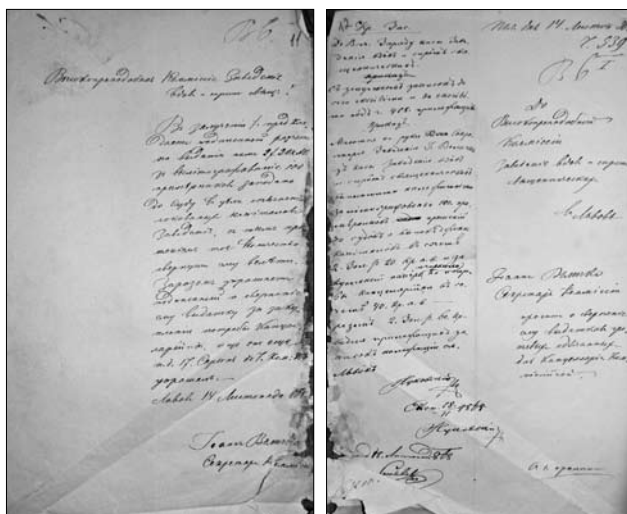
У 1879 р. йому надали тутул греміального крилошанина і пароха архикатедри св. вчч. Георгія (тобто Юрія). Напрошується здогад, що згадувана характеристика, написана рукописним готичним шрифтом, була підготовлена для надання цього титулу, бо вона датована саме 1879 р. [4, с. 3, 3зв].

У 1882 р. о. І. Величка обирають комісаром Митрополітального Ординаріату до науки релігії в середніх містах Львова, а в 1887 р. — радним Магістрату міста Львова.

У 1883—1889 рр. він був просинодальним екзаменатором, від 1887 р. — настоятелем Пресвітер-

Іл. 7. Львівська архикатедр св. Юрія УГКЦ. Фото Ю. Нестерука, 2018 р.

Іл. 8. Один із документів канцелярії Митрополітальної греко-католицької консисторії у Львові, з підписом о. І. Величка (Із фондів ЦДІАУ у Львові. Ф. 201, оп. II, спр. 129, с. 11, 12)

ського дому, де проходили вишкіл молоді священники — випускники Генеральної духовної семінарії у Львові.

І врешті 2 жовтня 1886 р. о. І. Величка було піднесено до рангу схоластика Митрополичої капітули у Львові, а весною 1888 р. — прелатом Римським [12, с. 3]. Це восени 1888 р. Львовом ходили чутки, що о. І. Величко призначений на вище становище єпископа суфрагана (тобто, єпископа-помічника), але ця інформація не підтвердилася [12, с. 3].

У 1888 р. о. І. Величко отримав від Папи Льва XIII хрест «Pro Ecclesia et Pontifice» (За заслуги перед Церквою і Папою) і титул «Senator Romanus et Praelatus domesticus Suae Sanctitatis» (іл. 9). Цю нагороду отець Іван отримав на основі папського рі-

Іл. 9. Хрест «Pro Ecclesia et Pontifice» (лат.) — за заслуги перед Церквою і Папою (1888) [14]

шення з дня 30 листопада 1888 р. [13, с. 3]. У дослівному перекладі це означає «Сенатор Римський і Прелат Святого Престолу» або ж «Римський сенатор та особистий прелат Його Святості», а в Шематизмі за 1889 р. титул поданий як «Прелат домовий Его Святости Папи Льва XIII» [9 (1889), с. VIII]. Окрім о. І. Величка, у Львівській єпархії таких нагород удостоїлися відомі того часу особистості — ректор Львівської греко-католицької духовної семінарії о. Олександр Бачинський та парох с. Бабинці, що на Рогатинщині, о. Микола Чировський [13, с. 3].

Цією нагородою було підкреслено виняткову працелюбність і відданість Українській Греко-Католицькій Церкві. У замітці в газеті «Діло» зазначено, що таких нагород було роздано по три в кожній єпархії Австрійської монархії і то тим священникам, які взяли участь у поїздки до Рима на ювілей папи Льва XIII [13, с. 3].

У 1878 р. у львівській релігійній пресі розгорілася полеміка о. І. Величка з москвофілами через їхні напади на УГКЦ. У газеті «Слово» (1878) була опублікована їхня стаття [15, с. 1]. Через кілька днів у часописі «Рускій Сіонъ» о. І. Величко від імені УГКЦ дав вичерпну та аргументовану відповідь москвофілам, заявивши наприкінці статті, що не збирається більше з ними полемізувати [16, с. 547].

У некролозі, опублікованому у часописі «Червона Русь», писали, що митрополит Йосиф Сембратович доручив о. І. Величку зайнятися приготуваннями до святкування 900-річчя хрещення Русі

у 1888 р., проти чого «платными изъ рептильного фонда газеты съ русскими буквами такъ ожесточенно выступали» [17, с. 2] тобто, святкування такої визначної події з історії України передувало шалений супротив як москвофілів, так і поляків, які старалися затьмарити ідентичність українського народу. Саме о. І. Величко був автором архієрейського послання, в якому гостро розкритикував галицьких діячів-безбожників, які в своїй боротьбі проти УГКЦ прикривалися католицизмом і навіть австрійським патріотизмом. Пізніше друзі отця Івана зазначали, що це послання «открыло очи не лишь Риму, но также римско-католическимъ епископамъ и правительственнымъ сферамъ, поставивши дѣло крещенія Руси на ясную точку и заградивши уста всѣмъ польскимъ газетамъ» [17, с. 2].

Для свого часу о. І. Величко був надзвичайно освіченою людиною. Зокрема, як подано у характеристиці (1879 р.), він володів кількома мовами — [старо]руською, українською, польською, німецькою, латиною і французькою [4, с. 3, 3зв].

2. Викладацька і громадська діяльність

О. Іван Величко поряд із активною душпастирською діяльністю, де на нього було покладено багато обов'язків, періодично проводив і викладацьку роботу.

Від 8-го листопада 1866 р. до 1-го травня 1870 р. він був вчителем релігії у Львівській академічній гімназії, яка тоді називалася Цісарсько-королівська академічна вища гімназія у Львові. У 1867 р., коли катехита о. Івана (Йоанна) Гушалеви́ча було обрано до державної ради, о. Іван Величко був призначений заступником катехита у цій гімназії, де здобув великий авторитет серед гімназистів [12, с. 1, 3].

У 1871 р. його запросили для викладання у польській гімназії ім. Франца Йосифа для викладання руської релігії польською мовою, але він відмовився від цієї пропозиції [1, с. 47—48].

Проте вже через рік, а саме від 10-го грудня 1872 р. і до 5-го грудня 1873 р. він значився як викладач катехизму в Цісарсько-королівській жіночій педагогічній семінарії у Львові, а від 5-го грудня 1873 р. і до кінця 1877—1878 навчального року о. І. Величко — дійсний катехит при Львівській цісарсько-королівській нормальній вищій школі [4, с. 3, 3зв; 15, с. 3].

Відмова від викладання катехизму польською мовою викликала супротив в той час, коли о. І. Величку збиралися надавати титул крилошанина і він ще протягом десяти років й надалі залишався першим со-трудником і проповідником архикатедрального храму св. Юрія [17, с. 2—3].

Після цього о. І. Величко вже мав наміри залишити служіння на святоюрських горбах і знайти спокійніше місце на парафії в селі. Однак митрополиту Йосифу Сембратовичу, який цинив о. І. Величка за його працю, таки вдалося удержати його, призначивши завідувачем святоюрської парафії [12, с. 3], де вирувало духовне життя і де він повніше зміг реалізувати свої високі знання та уміння.

Від 1 жовтня 1874 р. о. І. Величку запропонували викладати на теологічному факультеті Львівського університету. Факультет знаходився на вул. св. Миколая (в наш час — вул. Грушевського, 4, де зараз біологічний та геологічний факультети ЛНУ) (іл. 10).

У ті часи більшість предметів на теологічному факультеті викладали латиною, менше — українською і польською мовами, окремі також німецькою мовою. Серед предметів, які викладали для студентів-теологів, була дисципліна «катехитика і методика», яку викладали для студентів 4 року навчання українською і польською мовами. Будучи на посаді допоміжного професора, від літнього семестру 1874/1875 н. р. цю дисципліну українською мовою викладав о. І. Величко, а польською — Людвік Олендер [18, т. 2, с. 93]. Як вказувалося в тодішніх програмах [19—23], ці виклади проводили 5 разів у тиждень — у понеділок, вівторок, середу, п'ятницю і суботу. Як зазначає Г. Матвієнко, протягом 1879—1886 рр. його заняття відвідували від 26 до 41 студентів [24, с. 100, 101].

Лекції на теологічному факультеті проводили головню для студентів цього факультету, однак, згідно з уставом від 16 вересня 1851 р., їх могли відвідувати також студенти інших факультетів та духовні особи з-поза університету, які прагнули здобути вищу теологічну освіту. Виклад тривав від 11 до 12 години перед обідом, а в п'ятницю часто в післяобідній час.

У другому (чи літньому за тодішньою назвою) семестрі 1886—1887 навчального року о. І. Величко вже не чисився на посаді викладача катехизму і методики [23, (1887)]. Більше у Львів-

Іл. 10. Споруда, де знаходився Львівський університет від «Весни народів» 1848—1849 рр. до 1923 р., в час, коли там викладав о. Іван Величко. Фото Ю. Нестерука, 2018 р.

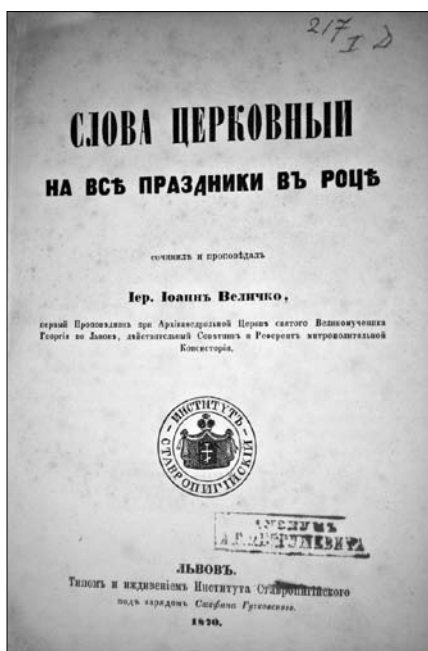

Іл. 11. Будинок на вул. Федорова, № 9, де знаходився Ставропігійський інститут і де була відома свого часу друкарня. У наш час тут є друкарня Львівського поліграфічного училища. Фото Ю. Нестерука, 2019 р.

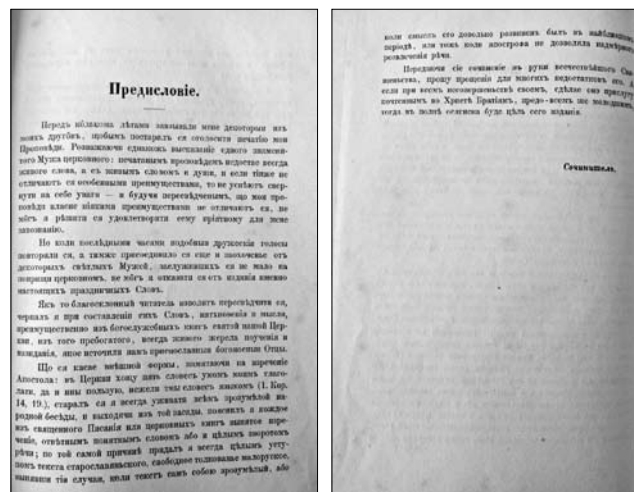
ському університеті він теологію вже не викладав. Можливо, це було пов'язано з погіршенням стану його здоров'я.

Протягом останніх кількох років життя о. І. Величко був радним Ради міста Львова, де входив до 5-ї секції — організаційної і зі справ освіти. Інформація про роботу магістрату міста Львова часто з'являлася на шпальтах тодішніх періодичних видань.

У 1881 р. у Львові було засноване Українське педагогічне товариство «Рідна школа», головною ціллю якого було виховання молодого покоління в любові до української мови та культури. Серед засновників товариства були відомі і прогресивні на той час українські педагоги: Анатоль Вахнянин, Омелян

Іл. 12. Титульна обкладинка першої книги о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ праздники въ роцѣ» (1870) (Із фонду відділу рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника). Фото Ю. Нестерука, 2019 р.

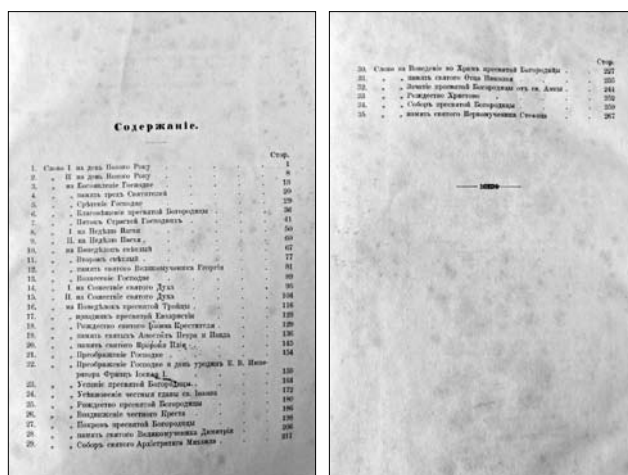

Іл. 13. Передмова до книги о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ праздники въ роцѣ» (1870) (Із фонду відділу рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника). Фото Ю. Нестерука, 2019 р.

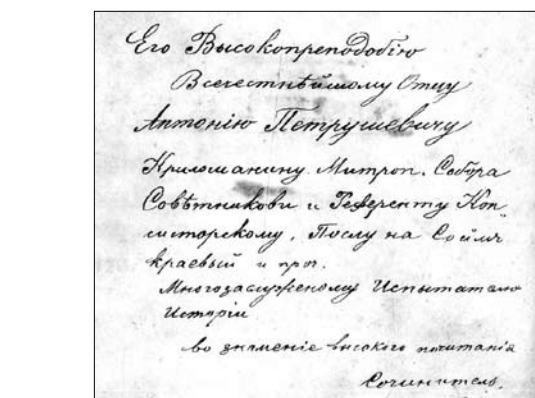
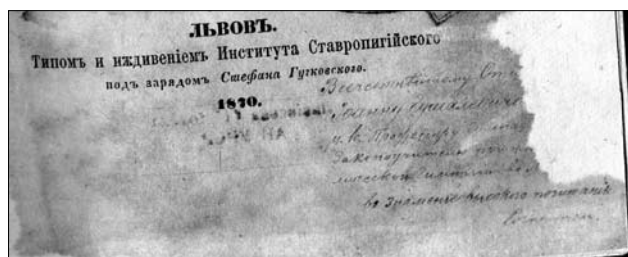
Партицький, Омелян Савицький, Роман Заклинський, Дмитро Вінцовський; священники: Омелян Огоновський, Іван Величко, Володислав Бачинський, редактор газети «Діло» Володимир Барвінський та інші українські громадські діячі.

3. Публікації о. Івана Величка

О. Іван Величко видав дві книги своїх церковних проповідей, які побачили світ у друкарні Ставропі-

Іл. 14. Зміст книги о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ праздники въ роцѣ» (1870) (Із фонду відділу рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника). Фото Ю. Нестерука, 2019 р.

Іл. 15. Дарчі підписи для отців: Іоана Гушалевича та Антона Петрушевича на примірниках «Слова церковныи на всѣ праздники въ роцѣ» (1870) (Із фонду відділу рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника)

гійського інституту, яка в той час була чи не найбільшою у Львові (іл. 11).

У 1870 р. була видана перша з книг — праця о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ праздники въ роцѣ» [25]. Серед доступних львівських бібліотек три примірники цієї книги зберігаються лише в одній локації — відділі рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника (іл. 12—14). Два із цих примірників походять із бібліотеки Русь-

кого народного дому у Львові, третій — із музею о. А. Петрушевича.

У цій книзі о. І. Величко помістив 35 своїх проповідей, які він протягом багатьох років виголошував під час Літургії в архикатедрі св. Юрія у Львові. Аналіз цих проповідей підтверджує високий інтелектуальний рівень автора — душпастиря і людини. У передмові о. І. Величко зазначав, що його колеги вже протягом тривалого часу рекомендували видати свої проповіді окремою книгою, щоб вони були доступними як для священників, так і для широкого загалу зацікавлених осіб. Автор дотримувався принципу, щоб усі його проповіді були написані народною, живою мовою, зрозумілою усім парафіянам «... старався я всегда уживати всіми зрозумілою народною бесѣди, и выходячи изъ той засады, пояснилъ я каждое изъ священного Писанія или церковныхъ книгъ вынятое нареченіе, отвѣтнымъ понятнымъ словомъ або и цѣлымъ словомъ рѣчи; по той самой причинѣ придалъ я всегда цѣлымъ уступомъ текста старославянского, свободное толкованье малорусское» [25, с. III].

На двох примірниках є дарчі підписи, написані рукою о. І. Величка, для о. Іоана Гушалевича та о. Антона Петрушевича, які були його близькими друзями (іл. 15).

Коротку, але позитивну рецензію подав критик під ініціалами «О. Л.» (Онуфрій Лепкий), одночасно зазначивши, що це перша опублікована праця о. І. Величка [26, с. 159].

У 1886 р. отцю Івану нарешті вдалося закінчити та опублікувати свою другу і найбільшу працю «Слова церковныи на всѣ недѣли въ роцѣ», яку він збирався підготувати вже давно, але, як сам зазначав у передмові до цієї книги, в цьому йому перешкождала велика зайнятість [27, с. III].

Очевидно, що о. І. Величку було сутужно з коштами на видання цієї книги. Тому в липні 1885 р. в газеті «Слово» він оголосив про їх підписку для зацікавлених читачів [28, с. 1]. У цьому анонсі майбутній автор зазначав, щоб деканати зголошувалися, скільки кожен з них планує придбати примірників майбутньої книги, ціна якої буде становити від 2 зр. 20 кр. до 2 зр. 50 кр. У випадку, якщо якийсь з деканатів подасть заявку на 15 примірників книги, то цей деканат отримає в подарунок ще один примірник безплатно для деканатської бібліотеки. Причому він наголошував, що попередньо грошей не потрібно пересилати.

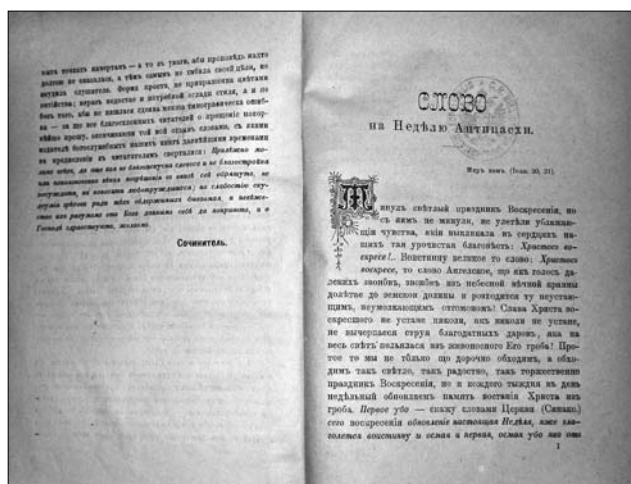
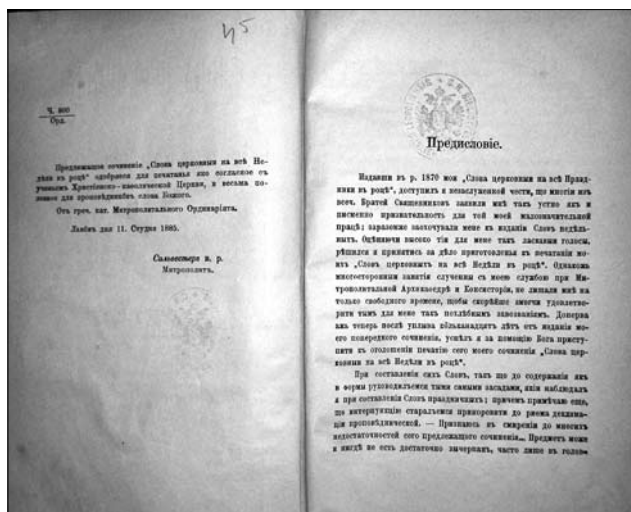

Іл. 16. Юрій Нестерук у відділі рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка НБ ЛНУ ім. І. Франка із другою книгою о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ недѣли въ роцѣ» (1886). Фото Маргарити Білобринь, 2018 р.

Іл. 17. Титульна обкладинка другої з книг о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ недѣли въ роцѣ» (Із фонду відділу рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка). Фото Ю. Нестерука, 2018 р.

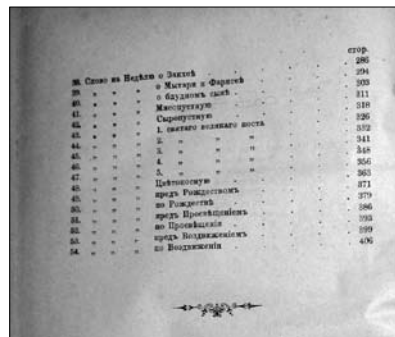
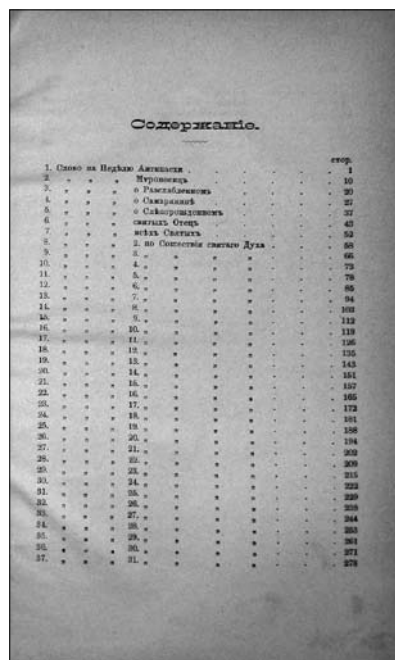
ти. Власне цим анонсом про свою майбутню книгу о. І. Величко хотів визначитися з тиражем книги.

Іл. 18. Авантитул, передмова і перша сторінка книги о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ недѣли въ роцѣ» (Із фонду відділу рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка). Фото Ю. Нестерука, 2018 р.

У книзі о. І. Величка помістив 54 своїх проповіді, які він протягом багатьох років виголошував під час Літургії в архикатедрі св. Юрія у Львові. Аналіз цих проповідей підтверджує високий інтелектуальний рівень автора — душпастира і людини. Серед пояснень отець Іван зауважив у передмові, що проповіді повинні бути не занадто довгими, щоб не втомлювати парафіян, і зрозумілими для слухачів [27, с. 1].

Як і перша книга, ця книга побачила світ у друкарні Ставропільського Інституту. У передмові зазначено, що книга є розширенням попередньої книги «Слова церковныи на всі праздники в році» обсягом 412 сторінок. Один із примірників книги, яка в наш час є бібліографічною рідкістю, зберігається у відділі рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка Наукової бібліотеки ЛНУ

Іл. 19. Зміст книги о. І. Величка «Слова церковныи на всѣ недѣли въ роцѣ» (Із фонду відділу рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка). Фото Ю. Нестерука, 2018 р.

ім. І. Франка (іл. 16—19), ще два примірники — у відділі рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника.

Серед двох примірників, які зберігаються у відділі рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника, походять з бібліотеки Руського народного дому у Львові і музею о. А. Петрушевича. На другому з них також є дарчий підпис для о. Антона Петрушевича (іл. 20).

Також відомо кілька публікацій о. І. Величка в тогочасних періодичних виданнях. На даний час відомо, що 4 проповіді Отця Івана були опубліковані в газеті «Рускій Сіонъ». У 1877 р. у газеті «Рускій Сіонъ» були опубліковані проповіді о. І. Величка, виголошені ним з нагоди закінчення святкування храмового свята святого Великомученика Георгія, що тривало в архикатедрі св. Юрія протягом восьми днів (5—12 травня) [29, с. 306—309] і з нагоди уродин

царя Франца Йосифа II 6 (18) серпня 1877 р. [30, с. 492—494]. У 1878 р. у цій же газеті опубліковані ще дві проповіді — у зв'язку зі смертю папи Пія IX⁵ [31, с. 85—89] і з нагоди вступу на папський престол наступного папи Льва XIII⁶ 12 (24) лютого 1878 р. [32, с. 144—146].

Свої опубліковані в цьому часописі проповіді о. Іван Величко часто підписував аббревіатурою *І. В.*

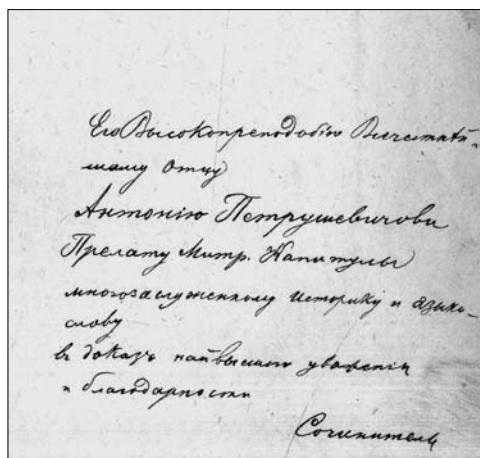
4. Смерть о. Івана Величка і посмертні згадки

У родині Івана Величка побувала думка, що отець Іван помер від отруєння рибою, яку йому підсунули недруги під час бенкету на честь отримання чергового титулу — через його виразну проукраїнську позицію. У тодішній пресі згадується бенкет, який насправді відбувся за 10 років до смерті. Отець о. І. Величко давав цей обід 16 (28).XI.1879 р. з нагоди інтронізації його крилошанином [33, с. 3]. Однак, про факт отруєння о. Івана немає ніяких згадок, тобто ця версія є непідтвердженою.

Як зазначається у кількох некрологах, що їх помістили ряд видань, о. І. Величко протягом кількох років хворів на рак шлунка, а від весни 1889 р. він не вста-

⁵ Ватикан й уряд Австро-Угорщини дискутували питання утворення українського патріархату на базі Галицької митрополії Української Греко-Католицької Церкви. Був розроблений проект підвищення Галицької митрополії до рівня патріархату, що викликало опір уряду Угорщини, а також угорського та польського єпископатів. У 1867 р. Папа Римський Пій IX надав іконі Зарваницької Богоматері відпустового статусу. Тобто та людина, яка прийшла їй поклонитися, може отримати особливу ласку від Бога. Він також причислив до лику блаженних єпископа Йосафата Кунцевича. Процес його канонізації було розпочато ще 11 лютого 1907 р. У 2000 р. Папа Іван Павло II причислив Пія IX до лику блаженних.

⁶ Лев XIII (світськ. — граф Вінченцо Джозакіно Печчі, 1810—1903) — Папа Римський (з 1878 р.). Він з великою прихильністю ставився до Української Греко-Католицької Церкви. У 1880 р. ним повторно був розроблений проект підвищення Галицької митрополії до рівня патріархату, що також викликало опір урядових кіл Угорщини, а також єпископатів Польщі та Угорщини. У 1885 р. Папа Лев XIII заснував Станіславівське єпископство, а в 1895 р. іменував кардиналом митрополита Галицького Сильвестра Сембратовича. У 1897 р. Лев XIII заснував окрему семінарію для українців (Українську колегію) при церкві свв. Сергія і Вакха у Римі. Також він доручив Конгрегації пропаганди виробити план створення Українського Патріархату (до нього мали належати і закарпатські єпархії) з тимчасовим центром у Львові.

Іл. 20. Дарчий підпис для отця Антона Петрушевича на одному з примірників книги «Слова церковних на всь неділі в роцѣ» (1886) (Із фонду відділу рідкісної книги ЛННБУ ім. В. Стефаника)

вав з ліжка. Сучасники відзначали, що отця Івана лише силою вдавалося стримувати в ліжку, коли він намагався встати і брати участь у Літургії. Помер він о 3 год. 30 хв. вдосвіта 19 червня 1889 р. Після його смерті кілька україномовних видань — «Діло» [12, с. 1, 3; 34, с. 1; 35, с. 1—2], «Душпастир» [36, с. 332—333], «Червоная Русь» [17, с. 2—3], «Бесѣда» [37, с. 148], «Календар ілюстрований товариства «Просвіта» [1, с. 46—48] та ін. помістили некрологи із щирими спогадами про покійного крилошанина о. І. Величка. Також короткі повідомлення опублікували польськомовні часописи — «Gazeta Lwowska» [38, s. 3] і «Kuryer Lwowski» [39, s. 5; 40, s. 2].

Тому що о. І. Величко не полюбляв хизуватися своїми успіхами та досягненнями, а послідовно виконував свою душпастирську та громадську роботу, то найбільше фактів вдалося дізнатися з некрологів, опублікованих вже після смерті його друзями й соратниками.

У численних некрологах автори написали на адресу покійного о. крилошанина о. І. Величка багато похвальних слів. У часописі «Бесѣда», який виходив як літературний додаток до часопису «Страхопуд», невідомий нам автор пише, що о. І. Величко неодноразово відмовлявся від уроків катехизму в школах і гімназіях, якщо їх пропонували проводити польською мовою. І те, що пішов в могилу один із двох крилошан, яких можна вважати вірними синами Руської Церкви і народу. Окрім отця Івана, зі старої гвардії на Святоюрській горі залишився лише крилошанин о. Антон Петрушевич [37, с. 148].

Іл. 21. Автори статті біля гробівця капітули УГКЦ на Личаківському кладовищі у Львові. Фото Наталії Нестерук, 2020 р.

Іл. 22. Давній напис на крипті греко-католицьких єпископів, де спочивають також три митрополити, крилошани і священники. Фото Ю. Нестерука, 2019 р.

Іл. 23. Відновлена таблиця зі списком похованих у крипті капітули УГКЦ на Личаківському кладовищі у Львові. Фото Ю. Нестерука, 2018 р.

Похорон о. І. Величка, як зазначали у газеті «Діло», відбувся 21 червня 1889 р. Він був веле-

людним, відправи відбувалися за участю Львівсько-го, Моравського, Станиславівського та Перемиського єпископів і крилошан. Один із вінків був від Ради міста Львова з написом «заслуженому горожанинові». Домовину, як везли на катафалку, прикрашеному квітами і свічками, так і несли на раменах. Процесію очолював близький друг о. І. Величка крилошанин о. А. Петрушевич.

Попрощатися з великим достойником, незважаючи на попередні суперечки й полеміку, в тому числі й на шпальтах друкованих видань, прийшли представники духовенства православного та римокатолицького обрядів.

Увесь свій маєток, а це приблизно 7000 золотих ринських, покійний заповів для Інституту «Народний Дім» у Львові [35, с. 1—2].

Поховали о. І. Величка на Личаківському кладовищі серед ієрархів Української Греко-Католицької Церкви та осіб, які найбільше прислужилися до її діяння та розвитку, у крипті капітули Української Греко-Католицької Церкви, яку незадовго до цього (у 1880 р.) побудували неподалік від головного входу на Личаківський некрополь. До цього гробівця перенесли зі зліквідованого за наказом цесаря Городецького кладовища останки двох митрополитів — Григорія Яхимовича (1792—1863) і Спиридона Литвиновича (1810—1869), а пізніше там спочив і ще один митрополит Юліан Куїловський (1826—1900). Окрім цього, у крипті поховані 23 єпископи та крилошани (серед них — о. І. Величко) та один священник — страдалець за Українську Греко-Католицьку Церкву — о. Володимир Сеньківський (1908—2002) — усього 27 осіб [41] (іл. 21, 22).

У часи комуністичного режиму гробівець поступово занепадав і міг цілком розвалитися. Але вже в роки незалежності України стараннями Клубу греко-католицької інтелігенції, у тому числі колишнього мера Львова Василя Шпіцера, вдалося не лише відбудувати, але й за допомогою архівних пошуків встановити прізвища та імена всіх осіб, похованих у цій крипті [41] (іл. 23).

25 листопада 2017 р. відбулося освячення таблиці з іменами похованих у гробниці Львівської капітули на Личаківському кладовищі у Львові. Високопреосвященний владика Ігор Возняк, Архієпископ і Митрополит Львівський звершив Чин панахиди при гробівці та благословив таблицю на ньому [42].

Висновки. Висвітлюючи життєвий шлях відомого діяча Української Греко-Католицької Церкви, крилошанина о. Івана (Йоанна) Величка (1836—1889), його душпастирську, громадську та викладацьку діяльність, бачимо стрімкий кар'єрний ріст не лише на духовних, а й управлінських посадах, що свідчить про його старанність, фаховість та неабияку багатосторонність.

Отець І. Величко публікував власні церковні проповіді як у періодичній пресі, так і двома окремими книгами, які, як він зазначав у передмові до них, були написані доступно для простого люду мовою, що полегшувало сприйняття цих проповідей вірянами.

Важливий внесок було здійснено також в галузі освіти, під час викладання низки дисциплін студентам не лише теологічного факультету, а й усім бажаним, хто відвідував його лекції.

Отож можемо стверджувати, що отець Іван Величко вирізнявся великою працелюбністю, патріотичністю, невичерпною енергією, життєвою мудрістю, високим рівнем духовності, чесністю, вірністю УГКЦ, львівській громаді та своєму народові.

1. Іван Величко (некролог). *Календарь иллюстрированный товариства «Просвіта» на рік звичайний 1890*. Рочникъ 13. Коштомъ и заходомъ товариства «Просвіта». Львов: Изъ друкарні тов. им. Шевченка. Рокъ 1889. С. 48.
2. Матвієнко Г. Викладачі-українці теологічного факультету Львівського університету: освіта та кар'єрний ріст. *Схід*. 2012. № 4 (118). Липень-серпень. С. 108.
3. Wołczański J. Katalog grobów duchowieństwa rzymsko-katolickiego, grecko-katolickiego i ormiańsko-katolickiego na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie. Nadb.: *Nasza Przyszłość*. 87. Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy. Kraków, 1997. S. 352, 353.
4. Іван Величко. *ЛННБУ ім. В. Стефаника. Відділ рукописів*. Ф. 167, Левицькі. Оп. II. Спр. 483. П. 21. Стор. 3, 3зв.
5. Глистюк Я. Величко Іван. *Енциклопедія. Львівський національний університет імені Івана Франка: у 2-х т.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. Т. 1. А—К. С. 276.
6. Schematismus Universi Venerabilis Cleri Archidioeceseos Metropolitanae Graeco-Catholicae Leopoliensis. Leopoli: Typographia Institutus of Stauropigiani, 1855. 254 р.; Schematismus... 1856. 260 р.; 1857. 255 р.; 1858. 255 р.; 1859. 241 р.; 1860. 242 р.; 1861. 272 р.; 1862. 272 р.; 1863. 272 р.; 1864. 272 р.; 1865. 272 р.; 1866. 272 р.; 1867. 272 р.; 1868. 271 р.; 1871. 285 р.; 1872. 279 р.; 1874. 281 р.; 1875. 284 р.; 1876. 289 р.; 1877. 291 р.; 1878. 289 р.; 1879. 286 р.; 1880. 286.; 1881. 288 р.; 1886. XXXII + 124 р.
7. Блажейовський Д. *Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832—1944)*. Том 2: Духовенство і Релігійні Згромадження. Львів; Київ: Академія, 2004. 570 с.
8. Церква Різдва Пресвятої Богородиці у Бродах на поштівці поч. XX ст. Джерело фото: URL: <https://www.brodyhistory.org.ua/istorychnyy-spadok/pamyatky-arhitektury/tserkva-rizdva-presvyatoyi-bogorodytsi/> (дата звернення: 27.11.2019).
9. Шематизмъ всечестного клира архидієцези Митрополитальной греко-католической Львовской на рік 1882. Львовъ: Изъ типографіи Ставропигійского Института, 1882, 344 с.; на рік 1883. Львовъ, 1883, 361 с.; на рік 1884. Львовъ, 1884, 363 с.; на рік 1885. Львовъ, 1885, XVIII + 370 с.; ... на рік 1887. Львовъ, 1887, 250 с.; на рік 1888. Львовъ, 1888, XVI + 224 с.; на рік 1889. Львовъ, 1889, XVI + 232 с.
10. Курилиншин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880—1939): матеріали до бібліографістики. Т. 1: 1880—1889 рр. Дрогобич: Коло, 2015. 640 с.
11. Митрополита греко-католицька консисторія у Львові. *ЦДІАУ у Львові*. Ф. 201. Оп. II. Од. зб. 129. Папка 6. С. 7—13.
12. Крилошанин о. Іоанъ Величко (некролог). *Діло*. 1889. № 126. 19.06. С. 1, 3.
13. Папскі хресты. *Діло*. 1889, 16 (28) січня. № 12. С. 3.
14. «Pro Ecclesia et Pontifice» (За заслуги перед Церквою. *Діло*. 1889, 16 (28) січня. № 12). Джерело фото: URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a2/Pro_Ecclesia_et_Pontifice_1888.jpg (дата звернення: 27.11.2019).
15. Львовскій святоюрскій приходъ. *Слово*. 1878. Т. 18. № 91 від 29.08. С. 1.
16. Величко Іоаннъ. Дописи. II. *Рускій Сіонъ*. 1878. Рочникъ 8. Ч. 17. 1 (13) вересня. С. 546—547.
17. Іоаннъ Величко (некролог). *Червона Русь*. 1889. Годъ IX. № 122, 8 (20) июля. С. 2—3.
18. Finkel L., Starzyński S. *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*. Cz. 1—2. Lwów: Nakładem Senatu Akademickiego c. k. Uniwersytetu Lwowskiego, 1894. XVI + 351 s.; 343 s.
19. *Wykaz wykładów odbywać się mających w c. k. Uniwersytecie imienia cesarza Franciszka we Lwowie w letnim półroczu roku 1876*. Z. I. Lwów: Związkowej drukarni, Hotel Żorża, 1876. 16 s.
20. *Spis wykładów odbywać się mających w c. k. Uniwersytecie imienia cesarza Franciszka we Lwowie w zimowym półroczu roku 1876/7*. Z. I. Lwów: Związkowej drukarni, Hotel Żorża, 1876. 11 s.
21. *Skład c. k. Uniwersytetu imienia cesarza Franciszka we Lwowie w roku 1877*. Z. I. Lwów: Związkowej drukarni, Hotel Żorża, 1876. 15 s.
22. Program wykładów w c. k. Uniwersytecie imienia cesarza Franciszka I we Lwowie w zimowym półroczu roku 1877/8 odbyć się mających. Lwów: I Związkowa Drukarnia w Hotelu Żorża, 1877. 23 s.; w latowym półroczu roku 1878/9.

- Lwów, 1879. 22 s.; w zimowym półroczu 1879/80 r. Lwów, 1879. 22 s.; w letnim półroczu 1879/80 r. Lwów, 1880. 23 s.; w zimowym półroczu 1880/1 r. Lwów, 1880. 22 s.
23. C. k. Uniwersytet imienia cesarza Franciszka I we Lwowie. Skład personalu i program wykładów w letnim półroczu 1881/2. Lwów, 1882. 43 s.; w zimowym półroczu 1882/3. Lwów, 1882. 44 s.; w letnim półroczu 1882/3. Lwów, 1883. 32 s.; w zimowym półroczu 1883/4. Lwów, 1883. 42 s.; w letnim półroczu 1883/4. Lwów, 1884. 43 s.; w zimowym półroczu 1884/5. Lwów, 1884. 43 s.; w letnim półroczu 1884/5. Lwów, 1885. 44 s.; w zimowym półroczu 1885/6. Lwów, 1885. 43 s.; w letnim półroczu 1885/6. Lwów, 1886. 44 s.; w zimowym półroczu 1886/7. Lwów, 1886. 43 s.; w zimowym półroczu 1887/8. Lwów, 1887. 43 s.; w zimowym półroczu 1886/7. Lwów, 1886. 43 s.; w letnim półroczu 1886/7. Lwów, 1887. 48 s.
 24. Матвієнко Г. Професійний та національний склад і матеріальне забезпечення викладачів теологічного факультету Львівського університету (1870—1918). *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету: зб. наук. праць*. Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2011. Вип. 12. С. 100, 101.
 25. Величко Іоанн. *Слова церковні на всь праздники в роцѣ*. Львовъ: Типомъ и иждивеніємъ Института Ставропигійского, 1870. IV + 274 + 2 с.
 26. О.[нуфрій] Л.[епкій]. Рец.: Величко І. Слова церковні на всі праздники в році. Львів, 1870. *Рускій Сіонъ*. 1871. Т. 1. Ч. 4. С. 159.
 27. Величко Іоанн. *Слова церковні на всь Недѣли в роцѣ*. Львовъ: Типомъ Института Ставропигійского подъ управленіємъ О.И. Тарнавского, 1886. IV + 410 + 2 с.
 28. Величко Іоанн. Слова церковні на всь Недѣли вь году (приглашение къ подписке). *Слово*. 1885. № 70. 2 (14) Іюня. С. 1.
 29. І.[ван] В.[еличко]. Слово, виголошеное дня 12 Мая 1877 в церкві Архикадральній во Львові на торжественній вечерні, по причині закінчення осмодневного отпуста, наданого в храмовий праздник святого Великомученика Георгія. *Рускій Сіонъ*. 1877. Т. 7. Ч. 10. С. 306—309.
 30. І.[ван] В.[еличко]. Слововиголошенев Архикадральній церкві Львівській в день уродин Ёго Величества цїсаря Франциска Іосифа І, дня 6 (18) серпня 1877. *Рускій Сіонъ*. 1877. Т. 7. Ч. 16. С. 492—494.
 31. Величко Іоанн. Слово виголошеное по причині смерти Ёго Святости Папи Пія ІХ. *Рускій Сіонъ*. 1878. Т. 8. Ч. 3. С. 85—89.
 32. Величко Іо. Слово виголошеное в церкві Архикадральній святого Великомученика Георгія во Львові дня 12(24) лютого 1878 р. підчас торжественної Архіерейскої Служби Божої благодарственной по причині вступленія на Престол Апостольскій Римскій Папи Леона ХІІІ. *Рускій Сіонъ*. 1878. Т. 8. Ч. 5. С. 144—146.
 33. Инсталація впр. О. Івана Величка. *Слово*. 1879. № 113. 16 (28) октябрия. С. 3.
 34. Похорон бл. п. крил. о. Іоана Величка. *Дѣло*. 1889. № 128. 9 (21) червня. С. 1.
 35. Похорони бл. п. о. крил. Величка. *Дѣло*. 1889. № 129. 10 (22) червня. С. 1—2.
 36. Іоаннъ Сирокомля Величко (некролог). *Душпастиръ*. 1889. Т. 3. Ч. 12. 15 (27) червня. С. 332—333.
 37. Іван Величко (некролог). *Бесѣда, литературное приложеніе къ «Страхопуду» за 1899 годѣ*. Том 3. Львовъ: Из типографии Ставропигійскаго Института, 1889. № 12. 15 (27) іюня. С. 148.
 38. Zmarli. *Gazeta Lwowska*. 1889. 22.06. № 141. S. 3.
 39. Ks. Wieliczko Jan. *Kuryer Lwowski*. 1889. 20.06. S. 5.
 40. Pogrzeb sp. ks. Jana Wieliczki. *Kuryer Lwowski*. 1889. 21.06. S. 2.
 41. Ляхович О. Хто похований у гробниці Львівської капітули? URL: https://galinfo.com.ua/news/hto_pohovanyu_u_grobnytsi_lvivskoi_kapituly_275057.html четвер 23 листопада, 2017 14:41.
 42. Герасимчук І. Встановлено таблицю з іменами похованих у гробниці Львівської капітули. URL: <http://ugcc.lviv.ua/2017/11/27/vstanovleno-tablytsyu-z-imenamy-pohovanyh-u-grobnytsi-lvivskoyi-kapituly/>.

REFERENCES

- Ivan Velychko (obituary). (1889). *Calendar of Illustrations of the Society «Prosvita» for the 1890*. Ann. 13. Cost and Occasion of the «Prosvita» Society (P. 48). Lviv: From the printing of Society names Shevchenko [in Ukrainian].
- Matviyenko, G. (2012, july-august). Teachers-Ukrainians of the Faculty of Theology of Lviv University: education and career growth. *Skhid*, 4 (118), 108 [in Ukrainian].
- Wolczanski, J. (1997). Catalog of graves of Roman Catholic, Greek Catholic and Ormian Catholic on Lychakiv Cemetery in Lviv. *Nadb.: Nasza Przyszlosc*, 87, 352, 353. Krakow: Publ. of Institute Teology Missionary priests [in Polish].
- Velychko, Ivan. LNNBU, Department of Manuscripts. Fund 167. Levitsky. Description II. Case 483. Folder 21. Page 3, 3-back [in Germany].
- Glystiuk, Ya., & Velychko, Ivan. (2011). *Encyklopedia. Ivan Franko National University of Lviv*: in 2 vols. (Vol. 1, p. 276) A—K. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian].
- Schematismus Universi Venerabilis Cleri Archidioeceseos Metropolitanae Graeco-Catholicae Leopoliensis. (1855—1868; 1871—1872; 1874—1881; 1886). Leopoli: Institutes of Stauropigiiani Printing [in Latine].
- Blazejowskyj, D. (2004). Clergy and Religious Congregations In *Historical Sematism of the Archeparchy of Lviv (1832—1944)* (Vol. 2). Kyiv: Academy [in Ukrainian].
- Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary in Brody on a postcard. XIX cent.* Photo source: Retrieved from: <https://www.brodyhistory.org.ua/istorychnyy-spadok/pamyatky-architektury/tserkva-rizdva-presvyatoyi-bogorodytsi/> (accessed 27 November 2019) [in Ukrainian].
- The schematism of the holy clergy of the Archdiocese of the Metropolitan Greco-Catholic. (1882—1885; 1887—1889)*. Lviv: Typography of the Stavropigiysky Institute [in Ukrainian].

- Kurylyshyn, K. (2015). «Dilo» Newspaper (Lviv, 1880—1939): Materials for bibliography (Vol. 1: 1880—1889). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
- Metropolitan Greek Catholic Consistory in Lviv. CDIAU in Lviv. Fund 201. Description II. Case 129. Folder 6. P. 7—13 [in Ukrainian].
- Kryloshinin, Fr. (1889, 19 June). Ivan Velychko (obituary). *Dilo* (P. 1, 3) [in Ukrainian].
- Pope crosses. (1889, 16 (28) January). *Dilo*, 12, 3 [in Ukrainian].
- «Pro Ecclesia et Pontifice» (For services to the Church). Photo source: Retrieved from: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a2/Pro_Ecclesia_et_Pontifice_1888.jpg
- Lviv St. (1878, 29.08). George Parish. *Slovo*, 91 (Vol. 18, p. 1) [in Ukrainian].
- Velychko, Ioann. (1878, 1 (13) September). Posts. II. *Russian Sion*, 17 (Vol. 8, pp. 546—547) [in Ukrainian].
- Ioann, Velychko (obituary). (1889, 8 (20) July). *Red Rus'*, 122 (Vol. 9, pp. 2—3) [in Ukrainian].
- Finkel, L., & Starzyński, S. (1894). *History of Lviv University (Part 1—2)*. Lviv: Publishing of Academic Senate of C.K. Lviv University [in Polish].
- List of lectures to take place at the University of Emperor Franc in Lviv in the summer semester of 1876. (1876). Lviv: From the First Union Printing House; Hotel Zorz [in Polish].
- List of lectures take place having in c. k. Emperor Franc I University in Lviv in the winter semester of 1876/7. (1876). Lwow: I-th Union Printing House; Hotel Zorz [in Polish].
- Composition of the c. k. University of Emperor Franc I in Lviv within 1877 (1876). Lwow: I-th Union Printing House; Hotel Zorz [in Polish].
- Lecture program in the Emperor Franc I University in the winter semester of 1877/8. (1877); (1879). In summer semester of 1878/9; (1879). In winter semester of 1879/80; (1880). In summer semester of 1879/80; (1880). In winter semester of 1880/1. Lwow: I-th Union trade Printing House; Hotel Zorz [in Polish].
- C. k. University names Franc I in Lviv. Personnel and program of lecture in the summer semester of 1881/2. (1882). In the winter semester of 1882/3; (1883). In the summer semester of 1882/3; (1883). In the winter semester of 1883/4. (1884). In the summer semester of 1883/4; (1884). In the winter semester of 1884/5; (1885). In the summer semester of 1884/5; (1885). In the winter semester of 1885/6; (1886). In the summer semester of 1885/6; (1886). In the winter semester of 1886/7; (1887). In the winter semester of 1887/8; (1886). In the winter semester of 1886/7. Lwow [in Polish].
- Matviyenko, G. (2011). Professional and national composition and material support of teachers of the Theology Faculty of Lviv University (1870—1918). *Scientific Notebooks of the Faculty of History of Lviv University* (Vol. 12, pp. 100, 101). Lviv: Names Ivan Frako Lviv National University [in Ukrainian].
- Velychko, Ioann. (1870). *The words church for all holidays in the year*. Lviv: Printed and subsistence of the Stavropigiysky Institute [in Ukrainian].
- O.[nuphriy] L.[epkyy]. (1871). Rec.: Velychko, I. The words church for all holidays in the year. Lviv, 1870. *Russian Sion*, 4 (Vol. 1, pp. 159) [in Ukrainian].
- Ioann, Velychko. (1886). *The words church for the all Sunday in the year*. Lviv: Type of Stavropigiysky Institute of under the management of O.I. Tarnavsky [in Ukrainian].
- Ioann, Velychko. (1885, 2 (14) June). Words of the Church on all Sunday in the year [invitation to subscription]. *Slovo*, 70, 1 (Vol. 25) [in Ukrainian].
- I.[van] V.[elychko]. (1877). The word spoken on May 12, 1877, at the Archicathedral Church in Lviv at a solemn evening, on account of the end of the eight-day holiday granted in the temple feast of St. George the Great Martyr. *Russian Sion*, 10 (Vol. 7, pp. 306—309) [in Ukrainian].
- I.[van] V.[elychko]. (1877). The word was spoken at the Lviv Archdiocesan Church on the day of His Majesty's Emperor Francis Joseph I's birth, on August 6 (18), 1877. *Russian Sion*, 16 (Vol. 7, pp. 492—494) [in Ukrainian].
- Velychko, Ioann. (1878). Word uttered on the death of His Holiness Pope Pius IX. *Russian Sion*, 3, 85—89 (Vol. 8) [in Ukrainian].
- Velychko, Io. (1878). The word uttered in the Church of St. George the Great Archdiocesan in Lviv on February 12 (24), 1878, during the solemn Bishops' Service of Thanksgiving on the occasion of the accession to the Throne of the Apostolic Roman Pope Leon XIII. *Russian Sion*, 5 (Vol. 8, pp. 144—146) [in Ukrainian].
- Installation of Pr. Ivan Velychko. (1879, 16 (28) October). *Slovo*, 113 (P. 3). [in Ukrainian].
- Funeral of Pr. Ivan Velychko. (1889, June 9 (21). *Dilo*, 128 (P. 1) [in Ukrainian].
- Funeral of Pr. Ivan Velychko. (1889, June 10 (22). *Dilo*, 129 (P. 1—2) [in Ukrainian].
- Ioann Syrokomlya Velychko (obituary). (1889, June 15 (27). *Dushpastyr*, 12 (Vol. 3, pp. 332—333) [in Ukrainian].
- Ivan Velychko (obituary). (1889, 15 (27) June). *Beseda, a literary appendix to «Strakhopud» for 1899*, 12 (Vol. 3, p. 148). Lviv: From the typography of the Stavropigian Institute [in Ukrainian].
- The dead. (1889, 22 June). *Lviv newspaper*, 141 (P. 3) [in Polish].
- Pr. Wielichko Jan. (1889, 20 June). *Kuryer Lwowski* (P. 5) [in Polish].
- Funeral of Pr. Jan Wielichko. (1889, 21 June). *Kuryer Lwowski* (P. 2) [in Polish].
- Lyakhovych, O. Who is buried in the tomb of the Lviv Capitula? Photo source: Retrieved from: https://galinfo.com.ua/news/hto_pohovanyy_u_grobnytsi_lvivskoi_kapituly_275057.html [in Ukrainian].
- Gerasymchuk, I. A table with the names of the burials in the tomb of the Lviv Capitula is established Photo source: Retrieved from: <http://ugcc.lviv.ua/2017/11/27/vstanovleno-tablytsyu-z-imenamy-pohovanyh-u-grobnytsi-lvivskoyi-kapituly/> [in Ukrainian].